Beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid

gemeente Weststellingwerf

DECEMBER 2023

1.

Inleiding

In ons collegeprogramma “Samen blijven bouwen aan een sterk Weststellingwerf!” is de ambitie voor Klimaat en Duurzaamheid opgenomen in opgave nr. 34 -Van Klimaatakkoord Parijs naar een duurzaam Weststellingwerf-. Het Nationaal Klimaatakkoord, reductie van 55% CO2 uitstoot in 2030 en 95% in 2050 t.o.v. 1990, is een belangrijke leidraad voor het uitvoeren van het gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid.

We hebben in het collegeprogramma benoemd om samen met onze inwoners, ondernemers, OWO-partners en overige betrokkenen te werken aan de vier pijlers: energietransitie , circulaire economie, klimaat-robuust en communicatie & samenwerken.

In deze Beleidsbrief leest u de belangrijkste ontwikkelingen en nieuwe inzichten, we rapporteren over de voortgang en inzet binnen de pijlers, en benoemen welke onderwerpen ons college met betrekking tot klimaat en Duurzaamheid in 2024 in ieder geval aandacht wil gaan schenken.

2.

Ontwikkelingen

In de begroting 2024 heeft u gelezen dat communicatie & samenwerken niet meer als zelfstandige pijler maar ondersteunend aan de andere pijlers wordt beschouwd. De gemeente heeft vaak de regie, maar de inzet van inwoners, organisaties en samenwerkingspartners in de keten is essentieel om doelen te halen. Draagvlak creëren bij deze betrokken partijen en acceptatie staan hierbij centraal. Wij blijven met de ontwikkeling van bewustzijn de betrokkenheid vergroten.

In 2023 is de basis gelegd voor een overkoepelend communicatieplan, in 2024 wordt dit afgerond. In de samenwerking verzorgt de Regio Deal “Samen doen geeft energie” haar eigen communicatie. Ook het energiebureau in de OWO-samenwerking zal haar eigen communicatie gaan doen.

Voor het programma Klimaat en Duurzaamheid zijn naast de reguliere begroting aanvullende gelden beschikbaar. Te weten, de Specifieke Uitkering SPUK Energiearmoede, de tijdelijke regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE) en een bijdrage uit het Nationaal Isolatie Programma (NIP). Om onze doelen te halen en de beschikbare gelden tijdig en goed in te zetten, staan wij als gemeente voor een uitdaging. Begin 2024 wordt een advies opgesteld over de benodigde professionaliseringsslag voor het programma Klimaat en Duurzaamheid, inclusief het uitbreiden en het versterken van de ambtelijke capaciteit. De focus ligt op het prioriteren en organiseren, met het oog op het realiseren van de ambitie en beleidsdoelen en het beter kunnen inspelen op de behoeften van alle belanghebbenden. Verbeteringen worden zo snel mogelijk in gang gezet.

3.

Pijler Energietransitie

Duurzame energie

Bereikt en lopend

- Het samenwerken binnen de Regionale Energie Strategie RES)-Fryslân richtte zich de afgelopen jaren op de duurzame energieopwekking. Samen met de andere Friese overheden stemde uw raad eerder in met RES-Fryslân 1.0, met als doel meer duurzame energieopwekking in Friesland. Dit jaar is de eerste balans opgemaakt. De ambitie is om in Friesland in 2030 tenminste 3 Terawattuur (TWh) aan grootschalige duurzame elektriciteit op land te produceren (zon en wind). Op dit moment is er 2,5 TWh gerealiseerd en zit er voor ca. 0,2 TWh aan projecten in de pijplijn. Voor de resterende 0,3 TWh zijn nog geen concrete plannen. De ambitie lijkt haalbaar, mits er snel stappen worden gezet. Hierbij is het onder meer ook van belang dat de belemmeringen in het kader van de netcongestie worden opgelost.

- Als vervolg op de samenwerking binnen RES Fryslân is in februari 2023 de Friese Energietafel (FET) opgericht. Binnen de FET wordt in 2024 verder gewerkt aan een meer integrale aanpak op het gebied van duurzame energie, de warmtetransitie en de energie-infrastructuur. Er wordt via vier pijlers aan gewerkt (Warmtetransitie & Energiebesparing, Mienskipenergie, Energie-infrastructuur en Opwek Duurzame elektriciteit). *Voor actuele informatie en nieuwsitems verwijzen wij ook naar de website van de Friese Energietafel (RES Fryslân (resfryslan.frl)).*

- Alhoewel het volgens landelijke afspraken geen bijdrage mag leveren aan het behalen van de Friese RES-doelstelling van tenminste 3 Terawattuur (TWh) aan grootschalige duurzame elektriciteit opwekking in 2030, lagen er in 2022 op 47% van de woningen in onze gemeente zonnepanelen (bron: Dashboard - Energietransitie - Weststellingwerf (waarstaatjegemeente.nl)). Hiermee neemt onze gemeente landelijk een koppositie in, waar we trots op kunnen zijn. Zo heeft bijvoorbeeld de Woningstichting Weststellingwerf de afgelopen jaren vrijwel al haar huurwoningen voorzien van zonnepanelen (met een totaal woningbezit van bijna 2.700 woningen (op een totaal aantal van bijna 12.000 woningen in onze gemeente).

- Onze gemeente werkt mee aan het realiseren van de Friese energietransitie door het facetbestemmingsplan Kleine Windmolens om onder voorwaarden kleine windmolens te plaatsen op agrarische huiskavels (tot een as-hoogte van 15 m). Op dit moment zijn er 11 vergunningen afgegeven. De eerste kleine windmolens zijn daadwerkelijk geplaatst.

- In 2018 en 2019 werden in Wolvega en Noordwolde al twee grote zonneparken aangelegd (in totaal 15 ha). Onlangs werd er aan De Oppers in Wolvega nog een derde kleiner zonnepark gerealiseerd (2 ha). Op korte termijn verwachten wij geen nieuwe zonnevelden gelet op de Zonneladder waarin aangegeven wordt in welke gewenste volgorde zonne-energie projecten toegepast dienen te worden; eerst zon op daken, pas als laatste zonneweides.

- Het Programma Opwek van het Energie op Rijksgrond (OER) is bedoeld om de uitvoering van de RES te ondersteunen en om zo extra meters te maken. In 2024 start Rijkswaterstaat samen met onze gemeente met het verkennen van de mogelijkheden voor zonnepanelen langs de Rijksweg A32.

- Gezien het agrarisch karakter van onze gemeente zien wij kansen voor groen gas om een bijdrage te leveren aan de duurzame energieproductie. Op dit moment zijn 24 vergunningen aangevraagd of verleend voor het plaatsen van een mono-vergistinstallatie bij een agrarisch bedrijf. Dit gas kan worden ingevoerd op het bestaande gasnetwerk en daarmee bijdragen aan de warmtetransitie, zie ook Warmtetransitie bebouwde omgeving.

Wat gaan we doen?

- Er komen steeds meer signalen dat de toekomstige energievraag gaat knellen met de beschikbare hoeveelheid energie en de capaciteit van het net. De problemen rondom de beperkte capaciteit van het net gelden zowel voor stroom als voor gas en zowel voor levering als voor terug-levering. Onderstation Wolvega is 2 jaar geleden in capaciteit verdubbeld. Op dit moment is er toch weer sprake van netcongestie t.a.v. nieuwe bedrijfsaansluitingen of uitbreidingen. Dit wordt veroorzaakt door beperkingen in de kabelaansluitingen. In 2024 wordt met Liander een systeemstudie opgeleverd met daarin de huidige stand van het netwerk, de voorziene uitbreiding in energievraag naar 2050 en de daarbij benodigde uitbreiding(en) van het net. Het eindrapport zal inzicht geven in huidige en toekomstige knelpunten (met het bestaande netwerk) en waar aanpassingen of uitbreidingen noodzakelijk zijn. Ook zal er gekeken worden naar integraal programmeren met bijvoorbeeld waterstof en groen gas en naar welke keuzes er te maken zijn t.a.v. energielevering/-gebruik van bedrijven, woningen en transport. De uitkomsten van de systeemstudie dienen als input voor toekomstige investeringsplannen. Daarnaast kunnen de uitkomsten gebruikt worden om keuzes in de Warmtetransitievisie te onderbouwen en congestiemanagement op bijvoorbeeld bedrijventerreinen op te zetten.

- Daarnaast heeft Liander het project NuLelie opgestart, waarbij meerdere middenspanningsverbindingen worden gerealiseerd en waar nodig compacte stations worden geplaatst of vervangen. Binnen de samenwerking Friese Energie Tafel (FET) is een afwegingskader opgesteld, zodat projecten met grote maatschappelijke belangen voorrang

krijgen. Onze gemeente participeert op bestuurlijk niveau om onze belangen te behartigen. In totaal moet er ongeveer 2.000 km elektriciteitskabel gelegd worden in Friesland. In Q1 2024 organiseert Liander een startbijeenkomst. Hierin worden we bijgepraat over de verschillende tracés, samenwerking, communicatie, en planning.

- Ook zijn wij in een afrondende fase over prestatieafspraken met de woningcorporaties over het verder verduurzamen van de woningvoorraad en werken daar waar mogelijk samen aan de uitvoering van de warmtetransitie. Woningstichting Weststellingwerf start in 2024 met het gasloos maken van 97 woningen in 2024 naar 160 woningen in 2025. WoonFriesland koerst op veelal energielabel A of B en minimaal C in 2025.

Warmtetransitie bebouwde omgeving

Bereikt en lopend

- Uiterlijk 2050 moet het gebruik van fossiele brandstoffen voor het verwarmen worden beëindigd. Met het Nationaal Klimaatakkoord is de warmtetransitie een structurele taak van de gemeente geworden. Eind 2021 stelde uw raad met de OWO-transitievisie hiervoor de eerste kaders (*Homepage | Transitievisie Warmte OWO-gemeenten (ireporting.nl)*) . Deze werkten wij verder uit in het OWO-uitvoeringsprogramma en OWO-actieplan (eerder ontving u beide documenten ter informatie). In deze fase wordt vooral ingezet op energie besparen en op het bieden van handelingsperspectief (haalbaar en betaalbaar voor iedereen). In 2024 voeren wij het Actieplan verder uit. Wij doen dat samen met onze samenwerkingspartners Opsterland en Ooststellingwerf. Hiervoor werken wij aan het oprichten van een OWO-energiebureau.

- De gemeente ontvangt van het Rijk € 1.400.000 uit het Nationaal Isolatie Programma (NIP) voor het isoleren van 650 woningen met een energielabel D, E, F, of G en een WOZ-waarde lager dan € 308.000. De provincie Fryslân werkt aan een voorstel op het beschikbare bedrag per woning onder voorwaarden nog te verhogen (uit de opbrengst van het Windpark Fryslân). Het programma wordt door de Friese gemeenten samen uitgevoerd, in maart/april 2024 willen ze de onderliggende samenwerkingsovereenkomst en subsidieregeling vastleggen, waarna de uitvoering start. Het van het Rijk te ontvangen geld moet eind 2026 zijn ingezet. Voor de uitvoering van het programma worden twee kanalen uitgewerkt:
  - Voor de zelfredzame burger wordt een digitaal subsidieplatvorm ontwikkeld. U ontving hierover eerder een informatieve memo.
  - Voor de niet-zelfredzame woningeigenaar gaat het OWO-energiebureau aan de slag. Inwoners kunnen straks rechtstreeks bij het OWO-energiebureau terecht. Daarnaast zal ook het coördineren van de vrijwillige Energiecoaches binnen de gemeenten worden ondergebracht bij de vaste werknemers van het OWO-energiebureau.

- Voortkomend uit de OWO-warmtetransitievisie zijn we in 2023 gestart met de uitdaging om Oldeholtpade in 2030 aardgasvrij-ready te maken. Het project is opgezet vanuit de Regiodeal ZuidOost Friesland. Onder leiding van ENTRANCE (Hanzehogeschool en Universiteit Groningen) en in samenwerking met de Werkgroep Energietransitie en Duurzaamheid Oldeholtpade wordt er onderzoek gedaan naar de sociale, juridische, financiële en technische kansen en belemmeringen in Oldeholtpade. Dit onderzoek wordt in oktober 2024 afgerond. De opgehaalde kennis zal als basis dienen voor vervolgstappen richting verduurzaming van het dorp, met uiteindelijke doel om een dorpsuitvoeringsplan op te stellen. In samenwerking met de Westhoek Energiecoöperatie gaan we in Q1 van 2024 een voorverkenning starten, met de ambitie een dorpsuitvoeringsplan op te gaan stellen.

- In de afgelopen twee jaar hebben wij, in OWO verband, goed bezochte webinars gehouden rond het thema energieneutraal verbouwen. In het voorjaar van 2024 worden 9 nieuwe webinars en workshops gepland rond de thema's Energiezuinig & comfortabel wonen, Warmtepompen en Ventileren en koelen.

- Eind 2023 is de eerste bespaarmarkt georganiseerd met gratis advies en slimme tips om geld te besparen voor de ca. 100 bezoekers. Onze ambitie is om hier in 2024 een vervolg aan te geven.

- Inwoners met lage inkomsten en/of slecht geïsoleerde woningen kregen eind 2022 te maken met hoge gas- en elektrarekeningen. Wij boden een deel van deze inwoners een gratis energiecoach-gesprek en een witgoedwissel aan, om energiearmoede tegen te gaan. Er zijn 300 vouchers uitgereikt, in het afgelopen jaar hebben wij 275 inwoners kunnen helpen. Het project heeft deelnemers succesvol geholpen met het besparen van geld en energie. De ambitie is om hier in 2024 een vervolg aan te geven.

- In 2022 kregen 263 basisschoolkinderen van 9 scholen/15 klassen hun diploma Junior Energiecoach. Via het lespakket kregen ze inzicht en tips over gemakkelijk en praktisch energie besparen.

- Ook binnen onze eigen gemeentelijke organisatie zetten we stappen. Hiermee leveren wij onze eigen bijdrage aan de warmte- en energietransitie en geven we het goede voorbeeld. Dat doen we op verschillende manieren en plekken in de organisatie. Zo werden er in 2023 Solar carports gerealiseerd op de parkeerplaats van het gemeentehuis. De Solar carports kunnen meer dan 20% van de huidige energiebehoefte van het gemeentehuis duurzaam opwekken. In de totale levensduur zal dit leiden tot een reductie van 2.936.500kg CO2 uitstoot. Dit staat gelijk aan een jaarlijkse CO2 uitstoot van 770 woningen.

Er is een ondergrondse warmte- en koudeopslag (WKO) gecreëerd in de bodem rondom het gemeentehuis. Een WKO is een duurzame methode om energie in de vorm van warmte of koude op te slaan in de bodem. Hiervoor zijn twee (warme- en koude bron) boringen tot een diepte van circa 130 meter gemaakt. Tijdens de zomerperiode wordt warmte in de grond opgeslagen. In de winter wordt dit warme water gebruikt door de warmtepompen om het gemeentehuis duurzaam te verwarmen. Bij het verwarmen ontstaat koud water als restproduct. Dit koude water wordt in de koude bron opgeslagen om in de zomerperiode het gemeentehuis te koelen. Het gemeentehuis is in 2023 voorzien van nieuwe warmtepompen welke gekoppeld zijn op een nieuw gerealiseerde WKO in de bodem rondom het gemeentehuis. Deze warmtepompen zullen het gemeentehuis duurzaam gaan verwarmen en ons gebruik van aardgas minimaliseren. In de basis kan het gehele gemeentehuis aardgasvrij worden verwarmd met deze nieuwe installatie. Bij extreme koude periode bestaat de optie nog om het pand door middel van aardgas bij te verwarmen. Voordat het gemeentehuis geheel aardgasvrij wordt gemaakt, wordt onze restantbehoefte aardgas gemonitord. Zo kan later een geschikt duurzaam alternatief ingezet worden.

In 2023 heeft een aanbesteding plaatsgevonden om het gehele gemeentehuis te voorzien van led-verlichting. Als de consultatie van de medewerkers positief uitvalt, kan de uitvoering in 2024 plaatsvinden.

- In het “Plan van Aanpak Verduurzamen vastgoedportefeuille gemeente” is een kernportefeuille gevormd. Deze kernportefeuille is (peiljaar 2020) verantwoordelijk voor 64% van het totale gasverbruik en 71% van het totale elektraverbruik van de gemeentelijke vastgoedportefeuille (functioneel vastgoed). Er is in 2023 gebruik gemaakt van de KlimOp-regeling die de provincie Fryslân ter beschikking heeft gesteld. Hiermee zijn maatwerkverduurzamingsadviezen opgesteld voor de objecten van de kernportefeuille. In de opgestelde adviezen is een selectie gemaakt van een optimale samenstelling van energiebesparende maatregelen tezamen met bouwkundige aanpassingen. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt welke maatregelen het meest effect hebben op de reductie van het energieverbruik. Met deze uitkomsten worden de bestaande meerjaren onderhoudsplannen (MJOP) voor het gemeentelijk vastgoed getransformeerd tot duurzaam meerjaren onderhoudsplannen (DMJOP).

- Binnen de projecten van de gemeente Weststellingwerf wordt altijd onderbouwd hoe klimaat en Duurzaamheid geïntegreerd wordt in het betreffende project. Bijvoorbeeld door het gebruik van elektrisch materieel, het toepassen van klimaat adaptieve maatregelen en slim omgaan met afvalstromen.

Wat gaan we doen?

- In 2023 heeft de provincie Fryslân verschillend regelingen ingesteld ter verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed in Fryslân. Via het Iepen Mienskipsfûns (IMF) stelde de provincie twee maal 2.325.000 euro subsidie beschikbaar. Daarnaast kunnen pandeigenaren sinds 2021 gebruik maken van de KlimOp regeling, waarmee zij gebruik kunnen maken van kennis en inzet van experts bij het verduurzamen van hun gebouwen. In onze gemeenten zien wij steeds meer dorpshuizen en ander maatschappelijk vastgoed die aan de slag zijn met het verduurzamen van hun gebouwen. Als gemeente bereiden wij een ondersteuningsregeling voor, welke naar verwachting in het eerste halfjaar van 2024 opengesteld zal worden.

- Onderdeel van het OWO-dienstverleningsmodel is maatwerkadvies aan particuliere woningeigenaren. Met een Maatwerkadvies krijgt de woningeigenaar een handleiding met daarin de maatregelen die nodig zijn om stap voor stap de woning aardgasvrij(ready) te maken. Hierbij wordt vooral ingezet op energiebesparing en “altijd doen maatregelen”. Een aanpak en bijbehorende subsidieregeling zijn in voorbereiding. Begin 2024 nemen wij hierover een besluit, zodat het in combinatie met de NIP-subsidie kan worden aangeboden aan woningeigenaren. De start financieren wij vanuit het resterende Rijksbudget Opstellen Warmte-transitievisie. De vervolgfinanciering voorzien wij vanuit het door uw raad gereserveerde bedrag binnen het Dynamisch Investeringsprogramma (Energiefonds).

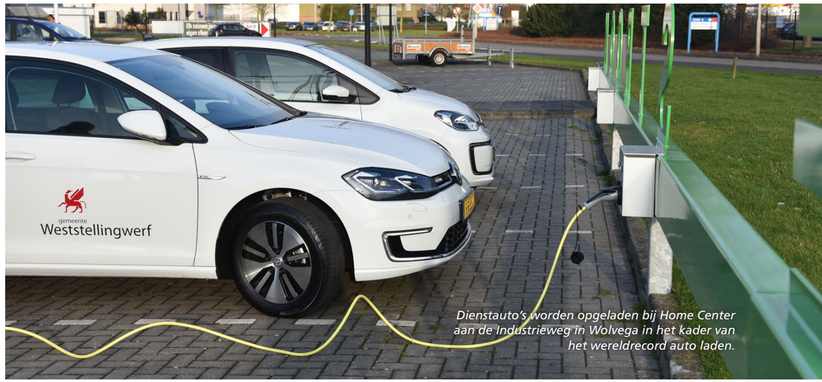
- In de OWO-warmtevisie komt naar voren dat een warmtenet op de meeste plaatsen in de gemeente Weststellingwerf geen geschikte oplossing is; er is weinig tot geen restwarmte beschikbaar en de aard van de meeste dorpen (lintbebouwing) is niet geschikt om een warmtenet rendabel te exploiteren. Hierdoor zal het grootste deel van de gemeente aardgasvrij moeten worden door de toepassing van een all electric oplossing. Helaas zijn woningen uit het bouwjaar 1900 tot 1950 slecht te isoleren. Voor dit type woningen zal een hybride warmtepomp nodig zijn die op koude momenten bijstookt met gas. Onder de pijler Energietransitie is de opwek van groen gas middels mono-vergisters al genoemd. Dit gas kan ingevoerd worden op het bestaande gasnetwerk en daarmee als puzzelstukje bijdragen aan de gewenste energiemix.

Duurzame mobiliteit

Bereikt en lopend

- In 2023 is de start gemaakt met het gemeentelijk verkeer- en vervoersplan. Hierin wordt vastgelegd hoe de gemeente Weststellingwerf in de toekomst verkeersveilig, bereikbaar en veilig blijft. In 2024 wordt de kadernotitie uitgewerkt en wordt het conceptplan vastgesteld. Vanuit Klimaat en Duurzaamheid zal hieraan input worden gegeven.

- Steeds meer inwoners rijden elektrisch. Daarom worden ook steeds meer laadpalen in de gemeente Weststellingwerf geplaatst. Inwoners kunnen op dit moment kosteloos een openbare laadpaal aanvragen wanneer zij geen eigen erf hebben om een laadpaal te plaatsen. Als gemeente realiseren we deze aanvragen. In 2024 wordt de laadvisie vastgesteld.

Dienstauto’s worden opgeladen bij Home Center aan de Industrieweg in Wolvega in het kader van het wereldrecord auto laden.

4.

Pijler Circulaire economie

Grondstoffen

Bereikt en lopend

- Onze ambitie is om de VANG-doelstellingen te halen. VANG staat voor Van Afval Naar Grondstoffen. Het doel is om geen afval meer te verbranden maar als grondstof opnieuw te gebruiken. U hebt in 2021 het gemeentelijk grondstoffenbeleid besproken. De verwerking van het afval wordt al langer gedaan door Omrin. Omrin doet aan na-scheiding en gebruikt sinds 2021 een zogenaamde danotrommel voor de verwerking van luiers en ander organisch afval fijn en maakt het geschikt voor vergisting. Hierdoor wordt er biogas geproduceerd wat vervolgens wordt opgewerkt naar gas van aardgaskwaliteit: 'groen gas'. Door de danotrommel vindt een reductie plaats van de hoeveelheid RDF (brandbaar afval voor thermische verwerking) met ongeveer 40%.

- Om zwerfvuil te voorkomen, willen we de jeugd bewust maken van het afvalprobleem. Er is een Vlottenrace gehouden met 400 basisschoolkinderen van groep 7 en 8. De vlotjes werden gebouwd van afvalmateriaal, waarna er een heuse wedstrijd was op de Spokeplas in Noordwolde.

Schoonmaakdag bij OBS De Klaeter in De Hoeve op 17 maart 2023

- Aan de Schoonmaakdag Weststellingwerf hebben basisscholen, scholen voor bijzonder en voortgezet onderwijs en plaatselijke belangen deelgenomen. Het doel van de Schoonmaakdag is het stimuleren van milieubewustwording. Er deden dit jaar 450 kinderen mee.

Wat gaan we doen?

- In 2024 zal op het afvalbrengstation ingezet worden op een nog fijnere sortering van een aantal fracties. Het doel is om een aantal deelstromen apart voor verwerking aan te bieden. Het aanbod harde plastics (bijvoorbeeld kunststof tuinmeubelen), gips en matrassen zijn daarvoor geschikt. Door een fijnere sortering zijn deze fracties beter geschikt voor hergebruik en verdwijnen ze niet in het grof huishoudelijk afval.

- Het streven is om in januari 2026 te starten met diftar+ (gedifferentieerd tarief), waarbij 2025 een 'testjaar' zal zijn. Hierbij worden geleerde lessen van andere gemeenten rondom de invoering van diftar+ zoals flankerende maatregelen meegewogen. De klankbordgroep vanuit uw raad blijft nadrukkelijk betrokken.

Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI)

Bereikt en lopend

- In OWO-verband is het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) opgesteld. Wij willen de CO2-prestatieladder gebruiken voor het meten van de CO2 uitstoot van onze gemeentelijke organisatie, en met dit inzicht een effectief CO2-reductiebeleid opstellen. De drie OWO-gemeenten zijn momenteel bezig om zich voor de CO2-prestatieladder niveau 3 te laten certificeren. Alle OWO inkoopadviseurs hebben de basistraining circulair inkopen gevolgd bij Circulair Friesland.

- Voor de inkoop van energie nemen de OWO-gemeenten deel aan de Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân (OVEF). De inkoop van energie wordt tot eind 2023 volledig vergroend met GVO certificaten. Per 2024 stapt de OVEF over naar zelflevering waarbij OVEF zelf de energieleverancier is die energie inkoopt bij lokale Friese opwekbronnen. Duurzame stroom is met zonneparken en windenergie binnen de leden beschikbaar. Op het moment dat lokaal opgewekte energie niet beschikbaar is, wordt energie ingekocht op de grondstoffenmarkt. Door gebruik van data van slimme meters en sturing in het gebruik kunnen betere voorspellingen van het energieverbruik gemaakt worden, waardoor nauwkeuriger ingekocht kan worden. Deze ambitie ligt in het verlengde van de Regionale Energiestrategie Fryslân.

5.

Pijler Klimaat-robuust

Water

Bereikt en lopend

- Wateroverlast en hittestress zijn elementen die in het gemeentelijk riolerings-plan (GRP) 2021-2025 zijn meegenomen. Er zijn 9 locaties aangemerkt voor wateroverlast-maatregelen op korte termijn. In 2022 is voor 5 van deze locaties de Rijksbijdrage impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 verkregen. Prioriteit is gegeven aan de Tjerk Hiddesstraat en de Chroomweg in Wolvega, die in 2024 zijn gepland. Voor de andere projecten is het de bedoeling om ze voor 2028 uit te voeren.

- In het centrumplan Wolvega wordt het afkoppelen van regenwater meegenomen. In de totale winkelstraat komt een gescheiden regelwaterstelsel voor straatkolken en regenpijpen.

- In het GRP is ook opgenomen het stimuleren van initiatieven van bijvoorbeeld wijken of bedrijven die bijdragen aan een klimaatbewuste inrichting of beheer van de openbare ruimte, bedrijventerreinen of schoolpleinen. En acties om het waterbewustzijn bij alle inwoners te vergroten.

Wat gaan we doen?

- De ideeën vanuit het GRP zullen nader worden uitgewerkt in het Maatregelenplan Waterbewustzijn. Denk hierbij aan een regentonactie, de actie ‘steen eruit, plant erin’ en subsidie op groene daken.

Biodiversiteit

Bereikt en lopend

- In 2023 zijn we overgegaan naar 80% ecologisch beheerd van bermen in het buitengebied. Alleen de bermen in de westhoek van Weststellingwerf worden nog geklepeld. In 2024 worden deze bermen ook ecologisch beheerd. Niet maaien zorgt ervoor dat planten tot bloei kunnen komen. Het stuifmeel en de nectar van de planten is voedsel voor insecten zoals bijen, kevers, vlinders en hommels. Dit jaar zijn we gestart met de monitoring, hiervan verwachten we in de loop van volgend jaar de eerste resultaten te kunnen zien. Met het ecologisch bermbeheer binnen de bebouwde kom wordt momenteel, daar waar het kan, ervaring op gedaan. In 2024/2025 wordt een kwaliteitsambitie opgesteld. Dit is een structuurplan voor het openbaar groen en heeft vooral betrekking op het openbare groen binnen de bebouwde kommen. Hiermee wordt een duurzame en klimaat adaptieve inrichting gerealiseerd.

Wat gaan we doen?

- Ter bescherming van de kwetsbare diersoorten en het waarborgen van de voortgang van de warmtetransitie hebben de OWO gemeenten in het najaar van 2023 besloten een Soorten Management Plan (SMP) op te laten stellen. De verwachting is dat dit in 2025 kan worden afgerond. Met een SMP verleent de provincie Fryslân ontheffing op de Wet natuurbescherming bij werkzaamheden aan woningen, mits er wordt voldaan alle voorwaarden. Dat is niet alleen goed nieuws voor de bescherming van diverse vleermuissoorten, mussen en zwaluwen, maar is ook belangrijk om de voortgang van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) te kunnen borgen. Voor de NIP verleent de provincie een pre-FMP ontheffing (onder voorwaarden dat het SMP binnen twee jaar wordt vastgesteld). In 2024 worden dertien kraam- en verblijfsplaatsen aangebracht voor vleermuizen binnen onze gemeente, om aan de voorwaarden van de pre-SMP te voldoen.

Ecologische bermen aan de Om Den Noort (bedrijventerrein Uitbreiding Schipsloot) in Wolvega

6.

Samenvatting en doorontwikkeling

Vanuit de gemeentelijke organisatie is er gewerkt aan de pijlers van Klimaat en Duurzaamheid, als samenwerkingspartner in de RES (nu Friese Energie Tafel) en OWO transitievisie warmte, beleidsmatig in het GRP en het grondstoffenbeleid en met concrete acties zoals de webinars, de witgoedwissel, de start van dorps- en uitvoeringsplannen en het afkoppelen van regenwater.

Als gemeente zelf geven wij het goede voorbeeld met o.a. de solar carport, het optimaliseren van de ondergrondse warmte koude opslag van het gemeentehuis en het vergroenen van het energieverbruik.

In 2024 willen wij onze kennis en expertise doorontwikkelen en de uitvoering versnellen. Op onderdelen is (incidenteel) geld beschikbaar, echter de organisatie is nog onvoldoende ingericht om dit weg te kunnen zetten. Begin 2024 zal een advies worden opgesteld over de benodigde professionaliseringsslag, inclusief het uitbreiden en het versterken van de ambtelijke capaciteit. Als het advies leidt tot nieuwe inzichten, zullen wij uw raad daarover rapporteren.

Binnen de gemeente Weststellingwerf gaan de volgende zaken spelen:

PIJLER	WAT	ACTIEHOUDER
	Advies over de benodigde professionaliseringsslag, inclusief het uitbreiden en het versterken van de ambtelijke capaciteit, en starten met acties	Gemeente
	Communicatieplan Klimaat en Duurzaamheid	Gemeente
Energietransitie	Binnen FET werken aan meer integrale aanpak	FET en Friese gemeenten
	Plaatsing kleine windmolens op agrarische kavels	Eigenaren
	Plaatsing mono-vergistinstallaties bij agrarische bedrijven	Eigenaren
	Systeemstudie	Liander, gemeente en partners Ooststellingwerf is penvoerder
	NuLelie door Liander om het net op orde te brengen	Liander en gemeente
	Maken prestatieafspraken met woningcorporaties	Gemeente
	Uitvoeren Actieplan OWO Transitievisie Warmte / oprichten OWO energiebureau	OWO
	Vastleggen samenwerkingsovereenkomst en subsidieregeling en start uitvoering Nationaal Isolatie Programma	Provincie Fryslân en Friese gemeenten
	Gemeentelijke aanpak ontwikkelen voor het opstellen en uitvoeren van 2 dorps- en wijkuitvoeringsplannen	Gemeente
	Webinars en workshops	Gemeente i.s.m. gemeenten regio ZO-Fryslân
	Vervolg op bespaarmarkt	Eigenaren

PIJLER	WAT	ACTIEHOUDER
	Ambitie voortzetting witgoedwissel	Gemeente
	Junior Energiecoach	Gemeente
	Vervangen verlichting door LED in gemeentehuis	Gemeente
	Transformatie MJOP naar DMJOP	Gemeente
	Klimaat en Duurzaamheid integreren in projecten van de gemeente	Gemeente
	Regeling ter ondersteuning van verduurzaming maatschappelijk vastgoed	Pandeigenaren / gemeente
	Besluit en uitvoering Maatwerkadvies particuliere woningeigenaren	OWO
	Kadernota verkeer en vervoer	Gemeente
	Vaststellen laadvisie	Gemeente
Circulaire economie	Fijnere sortering op afvalbrengstation	Omrin
	Vlottenrace	Lions Wolvega
	Schoonmaakdag	Omrin
	Voorbereiding invoering gedifferentieerd tarief voor afval (diftar+) en flankerende maatregelen	Omrin
	Certificering voor CO2-prestatieladder niveau 3	Gemeente
	De OVEF stapt over naar zelflevering	OVEF

PIJLER	WAT	ACTIEHOUDER
Klimaat-robuust	Uitvoering 2 rioleringsprojecten Tjerk Hiddesstraat en de Chroomweg	Gemeente
	Afkoppelen regenwater centrum Wolvega	Gemeente
	Ecologisch beheer van resterende bermen Westhoek	Gemeente
	Uitkomsten monitoring ecologisch bermbeheer en opstellen kwaliteitsambitie	Gemeente
	Opstellen Soorten Management Plan	OWO i.s.m. de provincie Fryslân